

(наприклад, Польща, Чеська Республіка, Португалія), активно реалізується політика спрощення отримання робочих віз і надання робочих місць для робітників з інших країн, зокрема з України. Такий підхід дозволяє даним країнами вирішувати питання забезпечення кваліфікованими працівниками трудомістких виробництв.

За рівнем освіти найбільшу частку серед трудових мігрантів складали працівники з професійно-технічною освітою (33,9%), знаною є частка працівників із загальною середньою освітою (30,1 %). Така структура наочно демонструє, що найбільшу потребу на ринках даних країн має технічний персонал і працівники, які працевлаштовуються на робочі вакансії.

Основними каналами працевлаштування за кордоном є працевлаштування через приватних осіб з працевлаштування і безпосередньо через роботодавця. Але, за даними Державної служби статистики України, понад 76,4 % від загальної чисельності трудових мігрантів знайшли роботу через друзів, родичів та знайомих [3, С. 11].

Отже, активізація процесів зовнішньої міграції відбувається під впливом нестабільної складної соціально-економічної ситуації в країні. Зростання обсягів зовнішньої трудової міграції призводить до трансформації ринку праці в Україні, який поступово переорієнтовується на зовнішніх споживачів. Без значних кроків з боку держави, така ситуація в подальшому буде здійснювати все більш вагомий вплив на національну економічну безпеку країни, ускладнюючи можливості соціально-економічного зростання і розвитку національної економіки.

Література:

1. Романюк М. Міграційні загрози національній безпеці України: сучасні виклики, проблеми подолання / М. Романюк // *Демографія та соціальна політика*. – 2015. – № 3(25). – С. 99–111.
2. Гура А. Зовнішня трудова міграція в Україні: сучасні тенденції та наслідки / А. Гура // *Збірник наукових праць Харківського педагогічного університету імені Г. С. Сковороди, «Економіка»*. – Вип. 14. – С. 185–192.
3. Зовнішня трудова міграція: статистичний бюлетень. *Державна служба статистики України*. URL: ukrstat.gov.ua (дата звернення 20.01.2019).

МАЛЕ МІСТО В РЕГІОНАЛЬНОМУ РОЗВИТКУ

Л. О. РАДІОНОВА, канд. філос. наук, доц.,
доц. кафедри філософії і політології
*Харківський національний університет міського господарства
імені О. М. Бекетова, м. Харків*

Сучасний період розвитку українського суспільства обумовлений, по-перше, труднощами соціально-економічного характеру, а також запровадження реформи з децентралізації влади, яка полягає в утвердженні демократичного управління; по-друге, новими глобальними викликами, пов'язаними з

посиленням геополітичної конкуренції за сфери впливу в сучасному світі. Реформа децентралізації влади, яка проходить сьогодні в Україні, зумовила потребу у формуванні такої системи управління, яка б найбільшою мірою відповідала сучасним завданням розвитку країни. Глобалізація інтенсифікує міграційні процеси, в рамках яких здійснюється переміщення людей з менш благополучних місць в більш благополучні.

Результати соціологічних досліджень свідчать про масовий характер міграції з малих міст України в мегаполіси, або за кордон. За даними державної статистики внутрішні переміщення, що статистично обліковуються, приблизно в 10 разів переважають за обсягом зареєстровані випадки зовнішньої міграції. Більше половини усіх переїздів здійснюються всередині регіонів і лише близько третини – між регіонами держави [1]. Домінують у внутрішньодержавному перерозподілі населення міграції між містом і селом. Із зрозумілих причин індустріальні центри Сходу України втратили свою привабливість. Натомість звідти відбувався численний відтік населення. Проте, втрачали населення за рахунок міграцій не лише охоплені війною регіони, а й Житомирська, Запорізька, Закарпатська, Кіровоградська, Рівненська, Сумська, Чернігівська, Херсонська області [2].

Міграційні настрої поширені переважно серед молоді. На підставі порівняльного аналізу даних за останні п'ять років, соціологи констатують, що покинути рідне місто прагнути, в основному, молодь до 30 років, успішні підприємці та високопрофесійні фахівці активного віку (до 45 років). Основною причиною, яка змушує людей задуматися над зміною місця проживання, є високий рівень безробіття. Саме ця соціальна проблема, за даними соціопитування, хвилює всі категорії громадян, але в більшій мірі вона актуальна для людей працездатного віку 18-50 років. В цілому, це свідчить про поглиблення соціальної нерівності між малими містами і мегаполісами в умовах глобалізації [2,3].

Крім цього, глобалізаційні процеси призвели до появи нових функцій у великих міст. В даний час мегаполіси стають центрами вирішення стратегічних завдань: це центри, що виробляють геополітичні рішення; це центри концентрації фінансового капіталу і контролю фінансових операцій; це місця виробництва і застосування інновацій. Колосальний соціально-економічний відрив столиці від інших міст України сприяє посиленню антагонізму між ними. Сьогоднішнє поглиблення цього розколу обумовлено концентрацією фінансових і інвестиційних ресурсів в столиці, яка не тільки прискорює модернізацію споживчої поведінки, але, як пилосос, витягає в столицю найбільш конкурентоспроможні людські ресурси з усієї країни [4].

Таким чином, процеси глобалізації, що створюють умови для вільного переміщення капіталу та інформації, сприяють поглибленню соціально-економічної нерівності між регіонами країни, а також між різними типами міст. Соціально-економічне становище регіону свідчить про стан міських і сільських поселень, територіально входять до нього. Економіка регіонів є підсистемою соціально-економічного комплексу країни та має багато рис, які притаманні

останній. Але при цьому проблеми регіону не є дзеркальним відбитком національних.

Соціальний розвиток регіону оцінюється за допомогою показників, які характеризують рівень життя населення, його доходи та видатки. Це, в першу чергу, показники прожиткового мінімуму, середньодушових доходів та середньої заробітної плати [5]. Серед загальновідомих показників у цій групі є децильний коефіцієнт диференціації грошових доходів (видатків) населення та рівень бідності.

До другої групи слід віднести показники, які відображають рівень забезпечення населення основними соціальними благами в житловій сфері, сфері охорони здоров'я, побуту, освіти (забезпеченість населення житлом, лікарями, лікарняними ліжками тощо), а також характеризують рівень злочинності. Рівень злочинності (коефіцієнт злочинності) розраховується як кількість зареєстрованих злочинів на 100 тис. населення.

Характерною особливістю розвитку регіонів України є поглиблення наявних міжрегіональних диспропорцій за показниками соціально-економічного розвитку, їх усунення можливе за умов забезпечення сталого регіонального розвитку.

Аналіз свідчать про наявність досить глибокої асиметрії в соціально-економічному розвитку регіонів України. Негаразди регіонів позначається на рівні бідності міст, включених в їх територіальний простір. У зв'язку з цим важливо підкреслити, що мале місто – це структурний елемент регіону [6]. Тому розвиток і благополуччя регіону безпосередньо залежить від рівня розвитку малих міст, що входять до його складу. Це є підставою для поживлення ролі малих міст в регіональному розвитку.

Література:

1. Державна служба статистики України. URL: <http://www.ukrstat.gov.ua> (дата звернення 30.01.2019).
2. Внутрішня міграція та тимчасові переміщення в Україні в умовах політичних та соціально-економічних загроз. URL: http://www.niss.gov.ua/content/articles/files/vnutrishnya_migratsia-45aa1.pdf (дата звернення 30.01.2019).
3. Соціологи розповіли, які проблеми найбільше турбують українців. URL: <https://life.pravda.com.ua/society/2017/06/22/224891> (дата звернення 30.01.2019).
4. Пост-реліз XIII Щорічної конференції малих міст України України 2018. URL: <http://ammu.com.ua/o-skripte/1-post1.html> (дата звернення 30.01.2019).
5. Діагностика регіонального розвитку. Класифікація регіонів за рівнем соціально-економічного розвитку URL: https://pidruchniki.com/1212012462996/rps/diagnostika_regionalnogo_rozvitku_klasifikatsiya_regioniv_rivnem_sotsialno-ekonomichnogo_rozvitku (дата звернення 30.01.2019).
6. Radionova L., Radionova O., Kudryavtsev O. Rategies for the small cities development: european experience and ukrainian realities. *Strategies for Economic Development: The experience of Poland and the prospects of Ukraine* : Collective monograph. Poland : «Izdevnieciba «Baltija Publishing», 2018. Vol. 2. 300 p.